

Žemaitėškė žuodė ėr ėšsėreiškėmā

Žuodė ėr ėšgėrstė ėš Macienės Petruonelės, gėmosės 1872 m. Kadatiu kaimė (Plungės rajuons), Macienės Stanislavas, gėmosės 1912 m. Reketės kaimė (Kretinguos rajuons) ėr kėtū mona šeimuos nariū. Ožrašė Balsienė Jeruonima, gėmosi Astėikiu kaimė.

Akmėstrėnė – kambarinė
Akoret – kaip tik
Ak to, neprietelġau – ak tu, nevidone
Ak to, parša šmuotė – ak tu, neklaužada
Aldarėjė – didelė, erdvi (pvz., troba)
Altarcėjė – didelis išgyvenimas
Altaravuojės – neranda sau vietos
Apladā – dideli žemės plotai
Apsėbrūstė – apsitvarkyti troboje
Apsėčistġk – apsišvarink
Apsėdarġk – apsirenk
Apsėguobk – apsirišk galvā
Apsėžġgioutė – apsiliuobti, pašerti gyvulius
Apvadaluojė – blogai išvalė
Atlakink – greit atnešk
Atsablivā – atskirai, ypatingai
Atstonkā – atsargai
Batvėnė – gyvuliniai runkeliai
Ba palėtėkas – be pasididžiavimo
Bėrštvas – beržynai
Blazgatėj – nešvankiai kalba
Boužė – svarstyklės
Brontė – nusistebėjimas
Ciels loits – didelis gabalas
Čiderstva – tyčia
Čierčikā – degtukai
Čistā – švariai
Čistā napaslenk – labai tingi
Dzieguorios – laikrodis
Ėšdrežiejė – nenorom davė, šykštėjo
Ėšklomuočġk – išaiškink
Ėšlėižė – tarpupirščiai
Ėšmėstė – išsimaitinti
Ėšrėndavuoje – išnuomojo
Ėšsėraškažėjosi, ėšsėvėgadėjosi, ėšsėt-rešėnosi, ėšsėvalėniejosi – soti, gerai pailsėjusi, aptingusi
Ėšruožík – išaiškink
Glomžou – lamdo, maigo
Garčios – talpos matas (apie 3 litrų medinis indas grūdams)
Ikelė – įrankis linams braukti
Isėliostėjė – įsišėlo, įsižaidė
Izėza – įprato dažnai kā nors daryti
Jau akys padierosės – jau akys sergančio žmogaus
Karklės – vartai iš ilgų medinių karčių tarp kiemo ir žardienos

Karnuolis – vandeningas griovys, įtekan-tis į upelį
Keġguo, lermou – garsiai rėkauja
Keršā margā – kur kliuvo kur nekliuvo, retkarčiais
Ketorės posaktainės – pūras, t. y. dau-giau kaip vienas centneris
Klėmbaris – durų sklāstis
Klėmka – durų rankena
Kluoniuojous – lenkiuos
Koska – didelė, šilta austa skara
Koskelė – skara
Kuodalis – medinis puodas su āselėmis, skirtas nuskustoms bulvėms laikyti
Kuokėi če trunkā – kokie čia vaistai
Kuoštovis – skuduriukas indams
Laidars – aptvaras kiaulėms prie tvartų
Lakats – skuduras grindims plauti
Lazarets – ligoninė
Lėpšni – švelni
Lėžė – medinis įrankis kepti paruoštai duonai po krosnimi pašauti
Lig panagotiu – labai
Liorbis – nesuprantantis, ištižęs
Lonktis – įrankis audeklui austi
Mačis – padės (pvz., pasveikti)
Majednė – keistai
Mastovā – įrankis audeklui austi
Mazginis krežis – krepšys bulvėms
Mažtėtelė – nedidelė
Medpadė – klumpės su medžio padais ir odiniu viršumi
Mieklėno – įtariu, viliuosi
Mitri – vikri
Mongėn – per daug reikalauja
Muorinas – neštuvai mirusiam
Mūralis – viryklės viršus
Naapsėvežo – šlykščiuosi
Naatsėvuožėjo – nesiryžtu
Načiestės – nelaimė, negarbė
Nabtrėvuojo – nebeturiu jėgų
Naėšdrežiejė – galėjo, bet nepadėjo ar nedavė
Nadouk patuoka – piktavališkai nepatark
Naėšponskėnė – paprasta, nelabai ma-dinga
Neėšmėsio – neišsimaitinsiu.
Naitruopėjo – nepataikau

Naguonġkis – neišsidirbinėk
Nakosuok – neragink
Nakošġnk – neimk
Namaječġk – netrukdyk
Namėtosi – nieko nelaukiant, skubiai
Nalėmėntavuok – nesibark garsiai
Narūguok – nepyk
Nasėčġdik – nesityčiok
Nasėkruiokuokėt – nesierzeliuokit
Nasėkuolġk – nesigirk
Nasėsprėčġk – nesispiriok, nesiginčyk
Nasėšastġk – neišlaidauk
Nasprėčiuokis – nesipriešink
Nastruošġk – neskubink
Našpetna – neblogo
Natorio okatas – nenoriu, neturiu ūpo
Natrėvuojo – neturiu jėgų
Natrėvuožík – neskubink
Navaksġk – nebark
Navalno – negalima, nuodėmė
Navierġk – netikėk
Nazajuok – nesitrąnk, nesivalkiok pa-kiemiais
Nazaugsuok – nestoviniuok
Naznuočėj – nereiškia
Nazvuoga – gėda
Nažičġliva – šykšti, nelinkinti gero
Nėk – blogai atsiliepia apie žmogų
Nieka naznuočėj – nieko nepadeda, nie-ko nereiškia
Nosėdarġk – nusirenk
Nutajġk – nuramink
Nasėzlastġk – nepyk
Nugėištė zlasti – išlieti pyktį
Nu māra metu – labai seniai
Okatlivė – noriai
Ontėgrėbiau – netyčia radau
Ont nuovės ded – visaip žemina
Ont puomietės – mintinai
Orvs – 15 cm ilgio medinis įrankis siū-lams vyti
Ožġginė – uždraudė
Pačėmiero – kaip tik
Pakaštavuok – paragauk
Pakaruotė – nubausti
Pakavuok rindili – paslėpk puodā
Pakavuok vāka – prižiūrėk vaikā
Palituvos – apystorė viršutinė palaidinukė
Pamierkavuok – paragauk, pamatuok
Papaltis – pievos pakalnė
Pasėruodavuoūtė – pasikalbėti
Pasėrokoutė – pasikalbėti
Pasėsturuok – pasirūpink
Pasėstruošġk – pasiskubink
Pasmuokavuok – paragauk
Patiemėjau – atkreipiau dėmesį
Pavalkėnis – apatinis sijonas
Prakiūtuojau – pratūnoju, ilgai laukiau
Pabuovġk vāka – pažaisk su vaiku
Pakeravuok – pasaugok
Pakolas maišielis – pagyrūnas
Pakuolġk – pagirk

(Nukelta i 72 p.)

(Atkelta iš 71 p.)

Palieciavuok – paaukok
Paliek – pabėk greitai
Palikiek – palik ir kitam arba kitam kartui
Paokatik – paragink
Paoltė – paraginti, paliepti
Parmaruona šmuots – su nuoskauda pasakytas atsiliepiamas už nederamą kokio nors asmens elgesį
Paskaržsio – pasiūsiu
Pasėciekavik, patiemik – atkreipk dėmesį
Psėokatėjau – užsinorėjau
Pasmuožik – paskanink
Patiešyk – atleisk, paguosk
Pavuožuotė – pagalvoti
Pažičiuok – paskolink
Pažlegtavuojuo – buvo galimybė, bet nepadariau
Pončekas – kojinės
Posėktainė – svorio matas (apie 25 kg), medinis indas grūdams
Posiaužniogo – per liemenį.
Potra – sriuba
Prabliokau – praalkau
Prabuočik – priimk nors ir nelabai patinka arba atleisk
Prisėdamėjau – sočiai prisivalgiau
Prisėkėrtau – sočiai prisivalgiau
Prisėtvatėjau – sočiai prisivalgiau
Prontavuoatė – tardyti
Pruova – teismas
Pruovuotėis – vaikščioti po teismus, bylinėtis
Puonevalė – per prievartą
Ratunka – pagalba
Rėktingā – stipriai
Rokundā – reikalai
Rėktingā – stipriai
Rokšmižė – nusistebėjimas (priežodis)
Ruoda – kalba
Ruoničė – žemės riba
Šbėčboks – nenuorama
Sgadna – reikalinga
Skarbā – pinigai
Skarbs – turtas
Skalas – įrankis audeklui austi
Skėbėnė – skiedrelė prakurui
Skėits – įrankis audeklui austi
Skleiničė – stiklinė
Skuotertė – staltiesė
Smėrdė, kerasins – žibalas
Soglēnciavuotė – apretuoti milo audeklą
Sokegždės – nesveikas, išsiderinęs
Sovėnciavuojė – sutuokė bažnyčioje
So statėnio – labai pilna
So sgakomo, abrednė – apsčiai, užtektinai
Spuotkielis – lėkštelė po puoduku
Starungėnė – stora, nešvelni medžiaga
Stuotkā – indai
Sudmenė – sąžinė
Suoda – kaimas
Sviebelė – degtukai

Šlebelė so geskelė – nuo krūtinės kirpta ir paraukta suknelė
Šliedalės – rogutės
Šliedės – rogės
Šoplieda – spintos apatinis stalčiaus, einantis per vizą skintos plotį
Štarkos, štivs – stiprus, pajėgus
Tekiels – galastuvas
Taronkis – iš karklų pintas indas (panašus į kubilą) šienui dėti
Teržkis – tiek to, kaip išmanai
Toncios – šokis
Torielka – lėkštė
Torms – kalėjimas
Trėkuojātis – pakabinamas puodas
Tūbā – veltiniai
Vadala – nusivalchiojęs žmogus
Varaunė – sandariai
Vėinmuolėnė – apkūni figūra
Vėstatraukis – dienos metu užeinantis saldus miegas
Vėlkšnos – drėgnos
Vierik, navierėjo – tikėk, netikiu
Vitovā – įrankis audeklui austi
Vo kon baznuočis – ką bepadės
Zalietninkā – piršliai
Zalietas – piršlybos
Zaras – jau greitai
Žėčkas – mezginiai paklodėms
Žuoslans – suolas
Žardėina – aptvaras gyvuliams
Žėkės – kojinės
Žekrītšė – kaspinėliai kojinėms prilaikyti

LĖGŪ PAVADĖNĖMĀ

Blosėnė – tymai
Karštė – šiltinė
Sluopė – dusulys, plaučių liga
Smaugas – laringitas, difteritas, kita koja nors gerklės liga
Sobėndešris – hemorojus

MŪSA TIEVĀ

Papunėlis, papunielis – tėvas
Mamunė, mamunelė – motina
Tetalėlis, tetalielis – Bobelis, senelis
Motolelė – močiutė
Matolelės nabaštėkė – mirusi močiutė
Tetolelė nabaštėks – miręs senelis.

AUDEKLU PAVADĖNĖMĀ

Batistinė koskelė – plona, lengva skarelė
Dėmkā – darbiniam viršutiniams rūbams skirtas audinys (panašus į džinsinį audinį)
Kartūns, perkelis – plona drobėlė, skirta suknelėms ar patalynei
Krėpkartūnis – plonas audinys, skirtas prijuostėms ir suknelėms
Mėls – vilnonis namų darbo audinys, skirtas viršutiniams rūbams

Moltėns – flanelė
Pragėjės – linų atliekų siūlų, vadinamų nušukomis, audinys, skirtas maišams ar darbo prijuostėms
Sėlkā – šilkai
Sompliešėnis – lininių siūlų audeklas, skirtas paklodėms, vyriškiems baltiniams, merginų darbo suknelėms ar apatiniams rūbams
Štapelis – gražiai krentantis medvilninis, tačiau besiraukšlėjantis audinys, skirtas suknelėms
Žioržets, krėpžioržets – plonas, permatomas audinys, skirtas išveiginėms suknelėms

SAVAITĖS DĖINAS

Panedielis – pirmadienis
Oterniks – antradienis
Sereda – trečiadienis
Ketvergs – ketvirtadienis
Petnīnčė – penktadienis
Sobata – šeštadienis
Nedielės dėina – sekmadienis

BAŽNĪČIUO

Abruozdėlis – paveikslėlis
Apiera – auka
Apieravuotė – aukoti
Bruosta – apsižadėti poteriai
Buobnīnčė – senų moterėlių suolas
Čudaunā – stebuklingai
Čistios – skaistykla
Klapčioks – vaikas, patarnaujantis mišioms
Kontapalis – speciali pakyla karstui
Kruotkas – Dievo stalas
Kuozelnīnčė – sakykla
Nasūdīk – neteisk
Pabažni – dievobaiminga
Pakūta – atgaila
Pazvanā – varpų skambinimas mirusiajam
Pekla – pragaras
Pėliuorios – Bažnyčios atrama viduje (12 piliorių simbolizuoja 12 apaštalų)
Prikluods – pamokslas
Pruočka – bažnytinių rūbų skalbėja
Sčastlīvs smėrtis – laiminga mirtis
Slūgavuotė – tarnauti
Spaviednīčė – klausykla
Spadnīnčėnis pavalkėnis – apatinis baltas rauktas sijonas, išveiginis
Spaviednė – išpažintis
Stuons – luomas
Sūds Dieva – Dievo teismas
Vėškas – bažnyčios antras aukštas – prie vargonų
Vargamėstra – vargonininkas
Tajemnīčė – paslaptis
Traicė – Trejbė
Zvanītė – skambinti